

ХАРИ ХАРИСЪН
ПРЕДСМЪРТНИТЕ МЪКИ НА
ПРИШЪЛЕЦА

Превод от английски: Маргарита Златарова, 1977

chitanka.info

Някъде горе, зад вечните облаци над планетата Вескера, се носеше усилващ се грохот. Търговецът Джон Харт се спря, сложи ръка на здравото си ухо и се ослуша. Обувките му леко затънаха в калта. В плътната атмосфера звукът ту се усилваше, ту отслабваше, но все повече се приближаваше.

— Същият шум като от твоя космически кораб — каза Итин с безстрастната си вескерска логика, като бавно разчленяваше мисълта си. — Но твоят кораб все още стои на същото място, където си го оставил. Макар че не го виждаме, той трябва да е там, защото само ти умееш да го управляваш. А ако някой друг е успял да стори това, ние щяхме да чуем как корабът се издига към небето. Но тъй като преди нищо не чухме, а такъв грохот произвежда само космически кораб, то това би трябвало да означава...

— Да, още един кораб — прекъсна го Харт, твърде погълнат от мислите си, за да дочака края на бавната верига на вескерското логическо разсъждение.

Естествено че това беше друг космически кораб и неговата поява бе само въпрос на време. Той се движеше по курса чрез радиолокационно устройство, както някога се ориентираше и Харт. На екрана на новопристигащия кораб сигурно ясно се виждаше собственият кораб, и оня навярно щеше да кацне близо до него.

— Ти по-добре не оставай тук, Итин — предупреди Джон Харт. — Тръгни по вода, за да стигнеш по-скоро до селото. Кажи на всички да отидат в блатото, по-далече от сушата. Корабът ще кацне и всеки, който се намери под него, ще бъде изпепелен.

Малката вескерска амфибия веднага усети опасността. Преди Харт да се доизкаже, ръбестите уши на Итин щръкнаха като на прилеп и той мълчаливо се плъзна в съседния канал. Търговецът зашляпа по калта, като се стараеше да върви колкото може по-бързо. Тъкмо стигна до края на поляната, на която се намираше селото, когато грохотът премина в оглушителен рев, корабът проби ниските слоеве на облаци и изхвърли пламъци надолу. С присвити очи и противоречиви чувства Харт наблюдаваше как расте силуетът на черносивия кораб.

Прекарал почти цяла година на планетата Вескера, той сега беше принуден да подтисне в себе си тъгата по човешкото общество. Макар че тази тъга — дълбоко погребана отживелица за стадно чувство — настойчиво напомняше на Харт за неговото родство с останалите

маймунски племена, той по търговски маниер делово слагаше черта под мислената колонка от цифри и изчисляваше сбора. Ако е долетял още един търговски кораб, значи това щеше да бъде краят на неговия монопол за търговия с жителите на Вескера. А може и да е някакъв друг кораб? Затова Харт се спотаи в сянката на гигантска папрат и измъкна револвера от кобура.

Космическият кораб изсуши стотици квадратни метра кал: грохотът замря и колесникът му с хрущене се заби в напуканата земя. Разнесе се метално скърцане и корабът замръзна на мястото си, докато облак от дим и пара бавно се слягаше във влажния въздух.

— Ей Харт, изнудвачо, грабителю на туземци, къде си? — изкрещя от кораба високоговорител.

Очертанията на космическия кораб му бяха смътно познати, но резките звукове на този глас Харт не можеше да сбърка. Той излезе от прикритието, усмихна се, сложи два пръста в устата си и изсвири пронизително. От долната част на кораба се издигна микрофон и се насочи към него.

— А ти какво правиш тук, Сингх? — извика Харт, като се обърна към микрофона. — Нима си станал толкова мързелив, че не можеш да си намериш планета, а си дошъл тук да крадеш от печалбите на честния търговец?

— Честен! — зарева усиленият от високоговорителя глас. — И това слушам от човек, който е виждал повече затвори, отколкото публични домове, а смее да доложва, че броят им не е малък. Дяволски съжалявам, приятелю от младостта ми, но не мога да взема участие в експлоатацията на тази чумава дупка. Аз съм се насочил към друг свят. Там се диша по-леко и лесно може да се натрупа състояние. Заврях се тук само защото ми се представи възможност да спечеля добри пари в ролята на таксиметров шофьор. Доведох ти приятел, идеален другар, който се занимава със съвсем друга работа. Той с удоволствие ще ти помогне. Бих слязъл, за да ти стисна ръката, но се боя, че като се върна, ще ме сложат под карантина. Пускам пътника си през барабана: надявам се, че нямаш нищо против да му помогнеш да си разтовари багажа.

И тъй: друг търговец не се предвиждаше, можеше да не се безпокои. Но Харт беше нетърпелив по-скоро да узнае какъв бе пътникът, намислил да посети този далечен свят, като си е купил билет

само за идване. И какво се таеше в скритата насмешка, която звучеше в гласа на Сингх?

Харт обиколи кораба до онова място, където беше спуснатата стълбата. Погледна нагоре и видя в товарния участък някакъв човек, който напразно се опитваше да се справи с голяма кошница. Човекът се обърна и Харт, зърнал високата яка на свещеник, разбра защо се надсмиваше Сингх.

— Какво правите тук? — попита Харт. Въпреки че направи опит да се овладее, той изтърси тези думи с най-нелюбезния тон.

Пристигналият очевидно забеляза странния прием, но не обърна внимание на това. Продължи да се усмихва и с протегнатата ръка се спусна по стълбата.

— Отец Марк — представи се той. — От мисионерското общество на Братята. Приятно ми е...

— Питам ви какво търсите тук? — Гласът на Харт звучеше спокойно и студено. Сега знаеше как да действа при тези обстоятелства.

— Това е съвсем очевидно — каза отец Марк все така добродушно. — Нашето мисионерско общество за пръв път събра средства за изпращане на духовни емисари на други планети. И аз имах щастието...

— Вземайте си багажа и се връщайте на кораба. Вашето присъствие тук е нежелателно. Освен това нямате разрешение за кацане. Ще бъдете в тежест, а тук, на Вескера, няма кой да се грижи за вас. Връщайте се на кораба!

— Сър, аз не знам кой сте вие и защо лъжете — отвърна свещеникът. Той все още беше спокоен, но усмивката изчезна от лицето му. — Много добре съм изучил космическото право и историята на тази планета. Тук няма нито болести, нито животни, от които да се страхувам. Освен това планетата е свободна и докато Космическото управление не промени нейното статукво, аз имам същото право да се намирам тук, както и вие.

Законът, разбира се, бе на страната на мисионера. Харт просто се опита да го изнуди, надявайки се, че онзи не знае своите права. Но от това не излезе нищо. Оставаше само един изход. Доста неприятен, но Харт трябваше да прибегне до него, докато не е станало късно.

— Връщайте се на кораба — викна той, без да скрива гнева си, и със спокоен жест измъкна револвера. Черното му дуло се намери на няколко дюйма от корема на свещеника. Оня прибледня, но не помръдна.

— За какъв дявол се перчиш, Харт! — прозвуча дрезгаво във високоговорителя сподавеният глас на Сингх. — Момчето си е платило идването и ти нямаш право да го гониш от тая планета.

— Имам право — каза Харт, като вдигна револвера и се прицели между очите на свещеника. — Давам му тридесет секунди, за да се върне на борда на кораба. Иначе ще натисна спусъка.

— Ти пощуря ли, или ни разиграваш? — зазвуча раздраженият глас на Сингх. — Шегата ти е неуместна, а и няма да ти помогне. Но в игра участвуват двама и аз ще те надиграя!

Чу се грохот на тежки лагери и телеуправляемата кула с четири оръдия се завъртя и се насочи към Харт.

— Скрый револвера и помогни на отец Марк да си разтовари багажа — изкомандува високоговорителят; в гласа на Сингх отново се долавяха насмешливи нотки. — Съжалявам, но не мога да ти помогна, приятелю. Струва ми се, че тъкмо сега му е времето да побеседваш с отца-мисионер. А на мен ми стига — имах възможност да разговарям с него през целия път от Земята.

Харт мушна револвера в кобура, като явно преживяваше своята несполука. Отец Марк направи крачка напред. На устните му отново заигра обаятелна усмивка. Извади от джоба си библията и я вдигна над главата си.

— Сине мой — започна той.

— Аз не съм ваш син — с мъка процеди Харт, който кипеше от гняв след нанесеното му поражение.

Яростта клокочеше в душата му, той стисна юмруци, но си наложи да разтвори пръсти и удари свещеника с длан. Оня се строполи от удара. След него в гъстата кал шляпна и разтворената библия.

Итин и другите вескеряни наблюдаваха всичко това внимателно, но безстрастно, а Харт не сметна за необходимо да отговори на техните неми въпроси. Той тръгна към къщи, но почувствува, че вескеряните стоят все още неподвижни, и се обърна.

— Дошъл е нов човек — каза той, — трябва да си пренесе вещите. Можете да ги сложите в големия склад, докато си приготви

жилището.

Те закретаха по ливадата към кораба, а Харт влезе в къщи и за да се поуспокои, хлопна вратата така, че едното ѝ крило се счупи. Със същото болезнено удоволствие той отвори последната бутилка ирландско уиски, което пазеше за особен случай. Какво пък, случаят бе наистина особен, макар и не съвсем такъв, какъвто му се искаше. Уискито беше хубаво и малко позаличи неприятния вкус в устата му. Ако тактиката му бе сполучила, успехът би оправдал всичко. Но той претърпя провал — към всичко се добави и мъчителната мисъл, че се е представил в глупава светлина. Сингх излетя, без да се сбогува. И сега бог знае какви истории щеше да разправя там, на Земята, за това произшествие. Но засега отложи безпокойствата за репутацията си, по-важно бе да оправи отношенията си с мисионера. През дъждовната завеса Харт гледаше как свещеникът се мъчеше да опъне палатката си. А всички жители на селото, строени в редици, мълчаливо го наблюдаваха. Разбира се, никой не му предложи помощта си.

Най-сетне палатката бе опъната и мисионерът прибра кошниците и сандъците. Дъждът престана, нивото в бутилката значително спадна и Харт почувствува, че вече е готов за неизбежната среща. Всъщност той търсеше повод да заговори мисионера. След година и половина пълна самота общуването с човек, независимо какъв е той, му се струваше твърде привлекателно.

„Не бихте ли се съгласили да обядвате с мене?

Джон Харт“

написа той на гърба на една стара фактура. Но старецът вероятно бе доста изплашен и едва ли щеше да дойде. Това не е най-добрият начин да се оправят отношенията. Харт порови под леглото си, намери подходящо сандъче и сложи в него револвера. Когато отвори вратата, Итин вече чакаше своя учител, тъй като днес бе неговият ред да изпълнява длъжността събирач на знания. Търговецът му подаде бележката и сандъчето.

— Занеси това на новия човек! — заповяда той.

— Новият човек Нов Човек ли се нарича? — запита Итин.

— Не! — рязко отвърна Харт. — Казва се Марк. Но аз те моля само да отнесеш това, а не и да влизаш в разговор с него.

Всеки път, когато Харт губеше самообладание, вескеряните с тяхното педантично мислене печелеха рунда.

— Ти ме молиш да не встъпвам в разговор — бавно започна Итин, — но Марк може би ще поиска. А и другите ще се заинтересуват как се казва той. И ако аз не зная неговото име...

Той се запъна, защото Харт тръшна вратата. Впрочем това нямаше значение: при следващата среща с Итин — след ден, след седмица или дори след месец — монологът щеше да се възобнови от същата дума, с която сега свърши. Мисълта щеше да бъде разчепквана до пълно разясняване. Харт мислено изруга и заля с вода две порции от най-вкусните си запаси от концентрирана храна.

На вратата се почука.

Влезе свещеникът и протегна сандъчето с револвера.

— Благодаря ви, че ми го дадохте назаем, мистър Харт. Аз ценя мотивите, които са ви подбудили да ми го изпратите. Нямам представа коя е причината за неприятностите по повод пристигането ми, но нека ги забравим, щом трябва известно време да живеем заедно на тази планета.

— Пиете ли? — запита Харт, като взе сандъчето и посочи бутилката на масата. Той наля две чаши догоре и подаде едната на свещеника. — И аз мисля горе-долу същото, но трябва да ви обясня защо се случи това. Този свят е голям и ми се струва, че ние трябва да се подредим в него колкото може по-добре. Да прием за ваше здраве!

— Господ да бди над вас! — пожела отец Марк и също вдигна чашата.

— Не над мен и не над тази планета — твърдо заяви Харт. — Ето в това е цялата работа. — Той изпи чашката до дъно и въздъхна.

— Вие говорите така, за да ме шокирате ли? — запита с усмивка отецът. — Уверявам ви, че това не ми действа.

— Нямам никакво намерение да ви шокирам. Казах буквално това, което имах предвид. Аз принадлежа към онези, които вие наричате атеисти, а що се отнася до религията — нямам никакво вземане-даване с нея. Тукашните жители са прости, необразовани същества от каменния век, лишени от всякакви суеверия и без зачатъци от религия. Надявах се, че и по-нататък ще могат да живеят така.

— Какво говорите? — намръщи се свещеникът. — Искате да кажете, че те нямат никакво божество и не вярват в задгробния живот? Според вас те трябва да умират...

— Умират и се превръщат в прах както всички останали живи същества. Те имат гръм, дървета, вода, но нямат бог-гръмовержец, горски духове и русалки. Нямат табу, заклинания и уродливи богчета, които да ги мъчат с кошмари и различни ограничения. Те са единственият първобитен народ от всички, които съм видял, съвършено свободен от суеверия и — благодарение на това — доста по-щастлив и разумен от другите. Искам да си останат такива.

— Вие искате да ги държите далеч от бога, от спасението? — Очите на свещеника се разшириха и той леко се отдръпна от Харт.

— Не, искам да ги предпазя от суеверия — възрази търговецът. — Нека вескеряните най-напред запълнят своите познания и нека се научат да съдят реалистично за явленията в природата.

— Вие оскърбявате църковното учение, сър, като го приравнявате към суеверията!...

— Моля ви! — прекъсна го Харт и вдигна ръка. — Никакви теологични спорове! Не мисля, че вашето общество е поело разходите ви за това пътешествие само за да ме върнете към светата вяра. Имайте предвид, че съм дошъл до тези си възгледи по пътя на сериозни размишления в продължение на много години и цяла тълпа студенти-богослови няма да успеят да ги променят. Обещавам, че няма да правя опити да ви приобща към моята вяра, ако и вие ми обещаете същото.

— Съгласен съм, мистър Харт. Вие ми напомнихте, че моята мисия се заключава в спасението на душите на вескеряните и именно с това трябва да се заема. Но с какво моята дейност би могла да разруши така вашите планове, че вие се опитахте да ме изгоните? Дори ме заплашвахте с револвер и... — свещеникът замълча и загледа чашата си.

— И дори ви ударих лошо? — попита Харт, като внезапно се намръщи. — За това нямам никакво оправдание и съм готов да ви искам извинение. Просто лоши маниери, а характерът ми е още по-лош. Ако и вие поживеете дълго в самота, също ще започнете да се държите така. — Той замислено заразглежда големите си ръце, които лежах на масата: драскотините и мазолите му напомниха миналото. — Да наречем това пропадане на надеждите по липса на друг израз.

Вие с вашата професия неведнъж сте имали случай да надникнете в тъмните ъгълчета на човешката душа и би трябвало да знаете нещичко за подбудите на някои действия и за щастието. През целия си живот бях твърде зает и нито веднъж не ми дойде наум да заседна някъде и да си създам семейство. И доскоро не съжалявах за това. Може би радиацията е размекнала мозъка ми, но аз започнах да се отнасям към тези космати рибообразни вескеряни като към свои собствени деца. И донякъде отговарям за тях.

— Ние всички сме Негови деца — спокойно забеляза отец Марк.

— Добре, тук живеят негови деца, които нямат представа за съществуването му — каза Харт, като внезапно се озлоби на себе си, че се е разчувствувал. — Можете ли да разберете колко е важно това? Като поживеете известно време с вескеряните, ще видите обикновения им щастлив живот. Той не отстъпва на състоянието на благодат, за което вие постоянно говорите. Те се наслаждават на живота... и никому не причиняват вреда. Само по една случайност те са достигнали до сегашното си развитие на тази безплодна планета, затова не са имали възможността да се издигнат по-високо от материалната култура на каменния век. Но в умствено отношение те не ни отстъпват... може би дори ни превъзхождат. Научиха нашия език и аз лесно мога да им обясня всичко, от което се интересуват. Знанието и придобиването на знания им доставя истинско удоволствие. Понякога могат да ви раздразнят, тъй като имат обичай да свързват всеки нов факт с всичко, което им е вече известно. Но колкото повече неща узнаят, толкова по-бързо ще протича този процес. Някой ден съвсем ще се приравнят с човека и може би ще го надминат. Ако само... Вие съгласен ли сте да ми направите една услуга?

— Всичко, което е по силите ми.

— Оставете ги на мира. Или пък, ако това е чак толкова необходимо, учете ги на история и естествени науки, на философия, право, на всичко, което ще им помогне при стълкновението с действителността в един по-широк свят, за съществуването на който те по-рано не са знаели. Но не ги оплитайте с ненавист и страдания, с вина, грях и възмездия. Кой знае какви вреди...

— Вашите думи са оскърбителни, сър! — възкликна свещеникът, като скочи от мястото си.

Неговата побеляла глава едва достигаше брадата на астронавта, но той безстрашно защитаваше онова, в което вярваше.

Харт, който също бе станал, вече не приличаше на каещ се грешник. Те гневно се гледаха в упор, както се гледат хора, непоколебимо защитаващи това, което смятат за правилно.

— Вие оскърбявате! — викна Харт. — Имате невероятно самомнение, като мислите, че вашите неоригинални, жалки митове, които едва се отличават от хилядите други, тегнещи още над хората, могат да донесат нещо друго освен суматоха в още неизкушените умове! Нима не разбирате, че те вярват в истината и никога не са чували за такова явление като лъжата? Никой не се е опитвал да им внуши, че може да се мисли другояче. И вие искате да промените...

— Аз ще изпълня своя дълг, тоест Неговата воля, мистър Харт. Тук също живеят божи създания и те имат души. Не мога да се отклоня от своя дълг да доведа до тях Неговото слово и да ги спася, отваряйки им вратите на царството небесно.

Когато свещеникът откряна вратата, вятърът я удари и я разтвори широко. Отец Марк изчезна в непрогледната тъмнина. Вратата ту се отваряше, ту се захлопваше и пръските от дъжда влизаха в стаята. Харт бавно се приближи до вратата, затвори я и не видя Итин, който търпеливо и безропотно стоеше под проливния дъжд с надеждата, че Харт може би за секунда ще се забави и ще сподели с него още една частица от своите забележителни знания.

По мълчаливо взаимно съгласие отецът и Харт повече никога не споменаха за тази първа вечер. След няколко дни, прекарани в самота още по-тягостна, защото всеки знаеше, че другият е наблизо, те възобновиха разговорите, но на строго неутрални теми. Харт постепенно опаковаше и криеше своите придобивки, без да допуска дори и мисълта за това, че работата му тук е свършена и може да замине, когато си поиска. Той имаше вече достатъчно редки лекарства и растителни препарати, за които щеше да получи добри пари. А вескерянските произведения на изкуството щяха да предизвикат сензация на космическия пазар с неговите високи изисквания. До идването на Харт продукцията от художествените занаяти на тази планета се ограничаваше най-вече с резба на твърдо дърво, изпълнена с помощта на каменни сечива. Харт снабди вескеряните с инструменти и метал от своите собствени запаси. След няколко месеца те не само се

научиха да работят с новите материали, но и въплътиха свои замисли и образи в най-странните, но и най-прекрасните произведения на изкуството, които някога бе виждал. Оставаше само да ги подхвърли на пазара и да предизвика първоначалното търсене, а след това да се върне за нова партия. В замяна вескеряните искаха само книги, инструменти и знания. Харт не се съмняваше, че скоро ще настъпи времето, когато те със собствени сили ще си извоюват приемането в Галактическият съюз.

Но вятърът на промените задуха по селището, което израсна около неговия кораб. Сега не Харт беше център на внимание и средоточие на целия живот на селото. Той само се усмихваше при мисълта за изгубената си власт. Неговата усмивка не можеше да се нарече добродушна. Сериозни и внимателни, вескеряните все още поред изпълняваха задълженията си на Събирача на знания, но Харт им даваше само голи факти и това рязко контрастираше с атмосферата на интелектуална буря, обкръжаваща свещеника.

Докато Харт ги заставяше да си отработят всяка книга, всеки инструмент, свещеникът ги раздаваше безплатно. Харт се опитваше да съблюдава постепеността в предаването на знанията, като се отнасяше към вескеряните като към способни, но невежи деца. Той искаше те да овладеят едно стъпало, преди да преминат към следващото, да се научат отначало да ходят, а после да бягат.

Отец Марк им доставяше всички блага на християнството. Единствената физическа работа, която той поиска от тях, бе постройката на църква — място за богослужения и проповеди. От безкрайните блата, разлети по цялата планета, излязоха нови тълпи вескеряни и след няколко дни покривът, легнал върху стълбовете, беше готов. Всяка сутрин енориаршите работеха по малко, издигаха стените, после бързаха да влязат вътре, за да узнаят многообещаващите, всеобемни факти от първа важност, които обясняваха устройството на Вселената.

Харт не беше казвал на вескеряните какво е неговото мнение за тяхното ново увлечение най-вече защото те не го запитаха. Гордостта или чувството за собствено достойнство му пречеха да се вкопчи в покорния слушател и да му излее куп обиди. Вероятно щеше да бъде по-иначе, ако Събирачът на знания беше Итин — най-съобразителният

от всички. Но на следващия ден след пристигането на свещеника редът на Итин свърши и Харт не беше разговарял с него.

Затова се изненада, когато след седемнадесет вескерски дни (три пъти по-дълги от земните), като излизаше след закуска от дома си, той видя пред вратата си делегация. Итин трябваше да говори от името на всички и устата му беше полуотворена. Много от вескеряните бяха също с отворени уста, а един от тях беше зяпнал така, че се виждаше ясно двойната редица остри зъби и пурпурночервеното му гърло. При вида на тези уста Харт разбра, че предстои сериозен разговор. Отворената уста означаваше някакво силно преживяване: щастие, тъга или гняв. Обикновено вескеряните бяха спокойни и той никога не бе виждал толкова много зинали уста.

— Помогни ни, Джон Харт — започна Итин. — Имаме към теб един въпрос.

— Ще отговоря на всеки ваш въпрос — каза Харт, предчувствайки нещо лошо. — Какво има?

— Съществува ли бог?

— Какво разбирате под „бог“? — на свой ред попита търговецът. Какво да им отговори?

— Бог е вашият небесен баща, създал е всички нас, той ни пази. Ние му се молим за помощ и ако се спасим, той ни е приготвил...

— Достатъчно — срязва ги Харт. — Няма никакъв бог.

Тогава всички, дори Итин, отвориха устата си, като гледаха Харт и обмисляха неговия отговор. Редиците от розови зъби можеха да му се сторят заплашителни, ако не познаваше така добре тези създания. За един миг реши, че те вече са възприели християнското учение и го смятат за еретик. Но бързо отхвърли тази мисъл.

— Благодаря — каза Итин. Обърнаха се и си тръгнаха.

Макар че утринта бе прохладна, Харт забеляза учудено, че е потънал в пот.

Последствията не закъсняха. Същия ден Итин отново дойде при Харт.

— Няма ли да дойдеш в църквата? — попита той. — Много неща, които изучаваме, са трудно разбираеми, но от това по-трудно няма. Необходима ни е твоята помощ. Трябва да изслушаме тебе и отец Марк заедно, защото той говори, че едно нещо е вярно, а тя казваш, че

друго е вярно. А едното и другото не могат да бъдат едновременно правилни. Ние трябва да си изясним кое е вярното.

— Разбира се, че ще дойда — каза Харт, като се стараеше да прикрие внезапно обхваналата го възбуда. Той не беше предприел нищо, но все пак вескеряните дойдоха при него. Имаше основания все още да се надява, че те ще останат свободни.

В църквата беше горещо и Харт се учуди, че толкова много вескеряни се бяха събрали там. Наоколо се виждаха множество отворени уста. Отец Марк седеше до масата, отрупана с книги. Имаше нещастен вид. Когато Харт влезе, той нищо не каза. Търговецът заговори пръв.

— Надявам се, че разбирате — това е тяхна идея... Те по своя собствена воля дойдоха при мен и ме помолиха да се явя тук.

— Зная — примирително каза свещеникът. — От време на време с тях е много трудно. Но те се учат и искат да вярват, а това е главното.

— Отец Марк, търговец Харт, на нас ни е необходима вашата помощ — намеси се Итин. — Вие двамата знаете много неща, които ние не знаем. Трябва да ни помогнете да стигнем до религията, а това не е така лесно. — Харт искаше да каже нещо, но премисли. Итин продължи:

— Ние прочетохме библията и всички книги, които ни даде отец Марк. Стигнахме до извода, че те доста се отличават от тези, които ни даваше търговецът Харт. В книгите на търговеца Харт се описва Вселената, която ние не сме виждали. Там тя съществува без всякакъв бог, защото за него никъде не се споменава: ние търсихме много старателно. В книгите на отец Марк той е навсякъде и без него нищо не става. Едно от двете трябва да е вярно, а другото невярно. Ние не знаем защо е така, а след като си изясним кое е вярно, тогава може би ще разберем. Ако бог съществува...

— Разбира се, съществува, деца мои — каза с прочувствен глас отец Марк. — Той е вашият небесен баща, той е създал всички нас...

— А кой е създал бог? — попита Итин и шепотът заглъхна. Всички вескеряни втренчено погледнаха отец Марк. Той леко се дръпна под техните погледи, после се усмихна.

— Никой не е създавал бог, та нали той сам е създател. Той е бил винаги...

— Ако той винаги е съществувал, то защо Вселената да не може да съществува вечно, без да има нужда от създател? — прекъсна го Итин с поток от думи. Важността на въпроса беше очевидна. Свещеникът отговаряше спокойно, с безкрайно търпение.

— Бих искал всички отговори да бъдат все така прости, деца мои. Та нали дори и учените не са съгласни помежду си по въпроса за произхода на Вселената. А докато те се съмняват, ние, прозрелите светлината на истината, знаем. Можем да видим чудото на създанието навсякъде около нас. А възможно ли е създанието без създател? Това е Той, нашият баща, нашият бог на небето... Знаем, вие се съмнявате; това е, защото имате души и волята ви е свободна. И все пак отговорът е много прост. Имайте вяра — ето какво ви е нужно. Само вярвайте.

— Как можем да вярваме без доказателства?

— Ако вие не можете да разберете, че този свят е доказателство за Неговото съществуване, тогава ще ви кажа, че вярата няма нужда от доказателства... ако наистина вярвате!

Църквата се изпълни с глухи гласове. Устата на повечето вескеряни бяха широко разтворени: тези същества се опитваха малко по малко да се проврат през паяжината от думи и да отделят нишката на истината.

— Какво можеш да ни кажеш ти, Харт? — попита Итин и при звука на неговия глас шумът стихна.

— Мога да ви посъветвам да използвате научни методи, с помощта на които може да се изучи всичко — включително и самият метод — и да се получат отговори, доказващи истинността или лъжливостта на което и да е твърдение.

— Така и ще постъпим — отговори Итин. — Ние също стигнахме до този извод. — Той взе дебела книга и по редиците на присъстващите премина вълна от одобрителни кимвания. — Изучихме библията, както ни посъветва отец Марк, и намерихме отговора. Бог ще сътвори за нас чудо и с това ще покаже, че бди над нас. И по този знак ние ще го познаем и ще отидем при него.

— Това е грехът на лъжливата гордост — възрази отец Марк. — Бог не се нуждае от чудеса, за да докаже съществуването си.

— Но ние имаме нужда от чудо! — възкликна Итин и макар да не беше човек, в гласа му зазвуча жажда за истина. — Ние прочетохме тук за много дребни чудеса — за хлябовете, рибите, виното... Някои от

тях са били извършени по съвсем нищожни поводи. Сега бог трябва да сътвори още едно чудо и така ще привлече всички ни към себе си... И това ще бъде чудото за преклонение на един цял нов свят пред неговия престол, както казваш ти, отец Марк. А според тебе това е много важно. Ние обсъдихме този въпрос и решихме, че има само едно чудо, подходящо за такъв случай.

Скуката, която бе обхванала Харт от тези теологични спорове, мълниеносно се изпари. Той не си бе дал труд да помисли, иначе веднага би се досетил накъде клони работата. На страницата, където Итин разтвори библията, имаше някаква картинка. Харт и преди това знаеше какво бе изобразено на нея. Той бавно стана от стола си, като че се протягаше, и се обърна към свещеника.

— Пригответе се! — прошепна Харт. — Излезте през задната врата и тръгнете към кораба: аз ще ги задържа тук. Не мисля, че ще ми причинят зло.

— Какво искате да кажете? — попита отец Марк, като мигаше учудено.

— Изчезвайте, глупако! — прошепна Харт. — Какво чудо мислите, че имат предвид? Какво чудо по преданието е насочило света към християнството?

— Не! — промърмори отец Марк. — Не може да бъде! Това просто не може да бъде!

— По-бързо! — викна Харт, смъкна свещеника от стола и го отхвърли към задната стена.

Отец Марк се спъна, спря се, после се върна назад. Харт се хвърли към него, но закъсня. Амфибите бяха малки, но много! Харт се развихри в отбрана, неговият юмрук се спусна към Итин и го отхвърли в тълпата. Когато се опита да си пробие път към свещеника, другите вескеряни плътно го обкръжиха. Той ги биеше, но все едно, че се бореше с вълци. Мъхнатите, миришещи на мускус тела го потопиха и погълнаха. Той не прекрати съпротивата дори тогава, когато го вързаха и започнаха да го бият по главата. Амфибите го измъкнаха навън и сега той можеше само да лежи под дъжда, да ругае и да наблюдава.

Вескеряните бяха чудесни работници и изпълниха всичко до последна подробност, също като на картинката от библията: кръста, здраво закрепен на върха на малко хълмче, блестящите металически

гвоздеи, чукчето. Снеха дрехите на отец Марк и му навлякоха старателно надиплена надбедрена превръзка. Изведоха го от църквата.

При вида на кръста мисионерът едва не припадна. Но после вдигна глава и реши да умре така, както бе живял — с вяра.

Но беше много тежко. Непоносимо бе дори за Харт, който само гледаше. Едно е да говориш за разпятието и да разглеждаш под мъждивата светлина на кандилото красиво изваяното тяло. Друго е да видиш разсъблечения човек и връзчиците, връзали се на онези места, където тялото е привързано към дървената греда. Да гледаш как вземат островърхи гвоздеи и ги допират до меката плът на дланите му. Как равномерно и спокойно се движи напред-назад чукчето, като че ли с него ритмично работи майстор. Да слушаш глухото чукане на метала, проникваш в плътта.

А после да чуваш вопли.

Малцина са родени за мъченичество: отец Марк не принадлежеше към тях. При първите удари той захапа устна, от нея потече кръв. После устата му широко се отвори, главата му се отметна и ужасни гърлени викове се смесиха с шепота на падащия дъжд. Те предизвикваха ням отклик в тълпата наблюдаващи вескеряни. От каквото и характер да бе вълнението им, сега то ги терзаеше с огромна сила и редиците зинали уста отразяваха предсмъртните мъки на разпънатия свещеник.

За щастие, когато бе забит и последният гвоздей, той изгуби съзнание. Кръвта течеше от пресните рани, смесваше се с дъжда и бледорозовите капки се стичаха от краката му, докато животът го напускаше. Почти в същото време Харт, който ридаше и се опитваше да разкъса оковите си, изгуби съзнание, зашеметен от удари по главата.

Той дойде на себе си в своя склад, когато вече беше тъмно. Някой бе прерязал плетените връзки, с които бе завързан. Навън още се чуваше шумът на дъждовните капки.

— Итин — каза Харт. Това можеше да бъде само той.

— Да — прошепна в отговор гласът на вескерянина. — Останалите все още разговарят в църквата. Лин умря, след като ти го удари по главата, а Иноне е много болен. Някои казват, че теб също трябва да те разпънат, и аз мисля, че така и ще стане. Или може би ще те убият с камъни. Те намериха в библията място, където се говори...

— Зная! — Безкрайно уморен, Харт продължи: — Око за око. Вие ще намерите куп такива изречения, само да потърсите. Това е изумителна книга.

Главата на Харт се пръскаше от болка.

— Трябва да си отидеш. Можеш да стигнеш до кораба, без да те забележи никой. Стига убийства. — В гласа на Итин също прозвуча умора, обхванала го за пръв път през живота му.

Харт се опита да стане. Той притискаше главата си към грапавата дървена стена, докато престане гаденето.

— Той умря? — Това прозвуча като твърдение, а не като въпрос.

— Да, скоро. Иначе не бих могъл да дойда при тебе.

— И, разбира се, е погребан, защото иначе не би им дошло на ум да се заемат с мене.

— И погребан! — в гласа на вескерянина прозвуча нещо като вълнение, отгласи от интонацията на умрелия свещеник. — Погребан и ще възкръсне на небето. Така е написано, така и ще стане. Отец Марк ще бъде много щастлив. — Итин издаде звук, напомнящ човешко хълцане.

Харт с мъка се замъкна към вратата, като се притискаше до стената да не падне.

— Ние постъпихме правилно, нали така? — попита Итин. Отговор не последва. — Той ще възкръсне, нали, Харт, нали ще възкръсне?

Харт вече стоеше до вратата и при отблясъците на светлината от ярко осветената църква можеха да се видят неговите изподраскани, окървавени ръце, вкопчили се в рамката на вратата. Съвсем близо от тъмнината изплува лицето на Итин и Харт почувствува как нежните ръце с многобройни пръсти и остри нокти го хванаха за дрехата.

— Той ще възкръсне, нали, Харт?

— Не — произнесе търговецът, — той ще остане там, където сте го заровили. Нищо няма да стане, защото той е мъртъв и ще си остане мъртъв.

Дъждът струеше по козината на Итин и устата му беше така широко отворена, сякаш той крещеше в нощта. Едва с много усилия можа отново да заговори, вмъквайки чужди мисли в чужди думи.

— Значи няма да бъдем спасени? Няма да станем безгрешни?

— Вие бяхте безгрешни — отвърна Харт и в гласа му прозвуча нещо между ридание и смях. Страшно непривлекателна, кална история. — Вие бяхте безгрешни. А сега сте...

— Убийци — каза Итин. Водата струеше по клюмналата му глава и се стичаше някъде в тъмнината.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 35,36,37/1977 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.